

« տամբք (սանձի չեկող), դողակիցք գողոց,
« կծիլիք, կծծիլք, ժլատք, ագահք, յափշտա-
« կողք, աշխարհաւերք, աղտեղատէրք, ծա-
« ռայիցն համամիտք (իրենց ծառաներուն
« խելքէն) . . . եւ քարձուսն առ հասարակ յամե-
« նեցունց սիրոյ եւ ամօրոյ »:

Հասկըցուեցաւ արդեօք թէ՛ որն է ժամա-
նակիս եւ մեր ազգին եկեղեցականաց գլխա-
ւոր պակասութեանց աղբիւրը. հասկըցուե-
ցաւ արդեօք թէ՛ որքան կանխրաւին այն ի-
մաստակներն որ՝ որ եւ իցէ բերնէ կամ
գրչէ ելած կամ պատմուած զրպարտական
լուրը կառնուն յաղթանակաւ կհրատարա-
կեն՝ այլանգակ տրամաբանութիւններով,
եւ բարեմիտ ժողովրդեան միտքն ու սիրտը
կպղտորեն. հասկըցուեցաւ արդեօք թէ՛ ինչ
մեծ ամօթ է ազգասիրի եւ արդարասիրի սուտ
անուններովը պարծեցող լրագրի մը գործիք
լինել անձնական վրեժխնդրութեան նաեւ ընդ-
դէմ՝ այնպիսի եկեղեցականաց, որոց թե-
րեւս մի միայն պակասութիւնն է . . . իրենց
եկեղեցականութիւնը . . . :

Ապա ուրեմն ժամանակիս պիտոյքը եւ
ազգիս պատիւն ու յառաջագիմութիւնը կը-
պահանջեն սաստկապէս՝ որ ինչ եւ իցէ կեր-
պով վերցուի մեր մէջէն այս նորաշունչ հա-
կառակութեան հոգին, որով օրէ օր աւելի
բորբոքելու վրայ է տեղ տեղ անվերջանալի
կռուոյ մը հրդեհը իմէջ եկեղեցականաց եւ
աշխարհականաց, մանաւանդ թէ՛ քանի մի
աշխարհականաց ընդդէմ՝ բաղմամբիւ եկե-
ղեցականաց, եւ առ հասարակ ամենայն եկե-
ղեցականաց:

Եթէ ազգը գիտուն եւ բարեկիրթ եկեղե-
ցականներ կուզէ, ոչ ապաքէն նախ՝ եղած-
ներուն յորդը պիտի ճանչնայ, — եթէ

կան, — եւ ապա ամենայն ջանք եւ առա-
տաճեռնութիւն իգործ պիտի դնէ բանալու
այն կանոնաւոր եկեղեցական ուսումնարան-
ները, բարեկարգ վանքերը, ժառանգաւո-
րաց դպրոցները, որոց լոկ անունները քանի
տարիէ իվեր կլրսուին, եւ այնչափ լսուեր
են որ կարծես թէ իրօք ալ բացուած են,
եւ մեծ յառաջագիմութեան մէջ կգըտնուին:

Փնռք Աստուծոյ որ մեր ազգը այն խաւա-
րային լուսաւորութեան հաւատացող յիմար-
ներէն չէ որ կըսէին ատենով, ու թե-
րեւս գտնուին ոմանք որ այժմ ալ ըսեն,
թէ՛ « Մեզի եկեղեցական պէտք չէ. » — այլ
ամէն մարդ կաղաղակէ թէ՛ « Մեզի գիտուն եւ
բարեպաշտ եկեղեցականներ հարկաւոր են », եւ
իրաւունք ունի: Բայց այս խօսքին հետեւան-
քը ինչ է. մի թէ՛ այս՝ որ եկեղեցականներն ու
եկեղեցականութիւնը ատելի ընեն ազգին.
ոչ ապաքէն ընդ հակառակն պէտք է եկեղե-
ցականներուն պատիւը նախ նոցա ճանչը-
նել ու պահել տալ, եւ ապա այլոց: Աշխար-
հականին չէ տրուած զեկեղեցականը խրատել
եւ կրթել. բայց աշխարհականին պարտքն է
յորդորել եւ ըստ իմիք նաեւ ստիպել զեկե-
ղեցականս՝ որ մէկզմէկ խրատեն եւ կրթեն:
Իսկ եկեղեցականին միշտ տրուած է առաջ-
նորդել աշխարհականին. եւ զեռ շատ ժա-
մանակ մեր ազգին մէջ ալ եկեղեցականին
պաշտօնը պիտի լինի նաեւ գիտութեամբ
լուսաւորել զաշխարհականս, մինչեւ որ ազ-
գային կամ օտար համալսարաններէ ելած
աշխարհական քաջամտ ու վարժապետներ
շատնան մէջերնիս, եւ նոքա տարածեն ազ-
գին մէջ գիտութիւններն ու արուեստները,
եկեղեցականաց ձգելով՝ աստուածաբանական
վարդապետութիւններն ու քրիստոնէական
ուղիղ եւ սուրբ բարոյականին ուսմունքը:

Բ Ա Ր Ո Յ Ա Վ Ա Ն

Սիրեմք զիրեար, քանզի քիչւոր մընացաք,
ժամ ի ժամէ սիրտ մի փափուկ կորուսաք.
Սերտ միանան թող սիրտքըս մեր ցաւաղին,
եւ միշտ մընան առ իմիմեանց անմեկին:

ԼԱՄԱՐԹԻՆ:

